

KOLEKSİYON DEĞERLERİ AÇISINDAN MANCHESTER, HOKKAIDO ve BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTE MÜZELERİ

Mutlu ERBAY

Cite this article as:

Erbay, M. (2018). Koleksiyon Değerleri Açısından Manchester, Hokkaido ve Boğaziçi Üniversite Müzeleri UNIMUSEUM, 1 (2), 46-50. DOI:

ÖZ

KOLEKSİYON DEĞERLERİ AÇISINDAN MANCHESTER, HOKKAIDO ve BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTE MÜZELERİ

Bu çalışmada , Manchester Üniversitesi Müzesi ve Hokkaido Üniversite Müzesi karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu müzelerden biri İngiltere’de diğeri ise Japonya’nın en kuzey ucunda Sopora’da bulunan Hokkaido Üniversite müzeleridir. Bu iki müzenin seçilmesinde amaç anlam ve amaç birlikteliğini göstermektir. Her iki müze de üniversitelerinin aldığı araştırma ödülleri, toplum yararı gibi konuları müzelerinde öne çıkararak sergilemektedirler. Bu her iki müzede çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak ve toplum menfaati gözetilerek yönetilmektedir. Ayrıca öğrenci odaklı sergileme kültürü ile kendi üniversite tarihlerini, teknoloji tarihi ve icatlar üzerinden anlatılmaktadır. Son olarak da bu iki müze ülkemizde bulunan yine bir üniversite müzesi olan Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Kültürel Miras Koleksiyonu Müzeleri ile kıyaslanarak anlatılmıştır. Makalede anlatılan bu üç müze de üniversitelerinin kültürel tarihlerini koruyarak geçmişe ait değerleri gelecek kuşaklara koruyan, taşıyan, saklayan müzeler olduklarını göstermişlerdir. Araştırma ve eğitim öncelikleri ile bu üç müzede üniversite müzeleri arasında oldukça seçkin bir öneme sahiptir. Araştırmanın amacı üniversite müzelerinin toplum, eğitim sistemi içinde farkındalığını arttırmak ve üniversite müzelerinin gelişmesine katkı sağlamak için hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Manchester Üniversitesi, Hokkaido Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Kültürel Miras Müzesi, Üniversite Müzeleri, Bilim Koleksiyonu

ABSTRACT

MANCHESTER, HOKKAIDO AND BOGAZICI UNIVERSITY MUSEUMS INTERMS OF THEIR COLLECTION VALUE

In this study, University of Manchester Museum and Hokkaido University Museum are compared. One of these museums is in England and the other one is the Hokkaido University museums in Sopora which is the northernmost part of Japan. The purpose of the selection of these two museums is to show the unity of meaning and purpose. Both museums exhibit their research awards, the benefits of the society, and their museums in their museums. This is managed in both museums according to the understanding of contemporary museums and by taking into consideration the interests of the society. In addition, with their student-oriented exhibition culture, they tell their history through technological history and inventions. Finally, these two museums are described in comparison with the museums of Kandilli Cultural Heritage Collection which is also a university museum in Bogazici University. The three museums mentioned in the article show that they are the museums that protect, carry and store the values of the past for future generations while preserving their cultural history. The research and educational priorities of these three museums show their significance among university museums. The aim of the study is to increase the awareness of the university museums within the society, the education system and to contribute to the development of university museums.

Keywords: University of Manchester, Hokkaido University, Boğaziçi University, Cultural Heritage Museum, University Museums, Science Collection

Boğaziçi Üniversitesi, Head of Fine Arts Department,
İstanbul - Turkey

Unimuzed.org

Accepted: 01.01.2019

Submitted: 31.12.2018

Published online: 03.01.2019

Correspondence: Doç. Dr. Mutlu ERBAY

Unimuseum

E-ISSN: 2651-3714

DOI

Giriş

1- Manchester Üniversite Müzesi

Manchester Üniversitesi 22 Ekim 2004 tarihinde Viktorya Üniversitesi (The Victoria University of Manchester) ile Manchester Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nin (The University of Manchester Institute of Science and Technology-UMIST)'nin birleşmesiyle kurulmuştur. Üniversitenin kuruluş tarihi en eski eğitim kurumu olan (UMIST) 'in kuruluşu 1824 yılı kabul edilmiş, bu yıl kuruluşunun 191. yılını kutlamaktadırlar.

Viktorya Üniversitesi tekstil tüccarı John Owens tarafından Owens College olarak 1851 yılında kurulmuştur. 1880 yılında kraliyete devredilerek, İngiltere'nin ilk sivil üniversitesi olarak Victoria adını almıştır. UMIST'le gerçekleşen birleşmeyle, Manchester Üniversitesi'nin sanat, edebiyat ve sosyal bilimler tabanı oluşturmaktadır. İki üniversitenin birleşimi ile oluşan Manchester'ın en büyük üniversitesi İngiltere'nin ve dünyanın en iyi araştırma üniversitelerinden biri olmuştur. Oxford Caddesi'nde bulunan eski mimari özellikteki yönetim binası, Manchester Müzesi ve Rylands Kütüphanesi (John Rylands Library) 19 yy.da "dik-gotik" adı verilen mimari stili ile tarihi özellikteki yapı stilini taşır. Rylands Kütüphanesi mimari özelliği yanında çok kıymetli eski yazma eserlerde binada bulunur. http://tr.wikipedia.org/wiki/Manchester_%C3%9Cniversitesi

Manchester Müzesi, İngiltere Sanat Konseyi'ne bağlı 1824 yılında kurulmuş bir müzedir. Müze diğer üniversite

müzeleri gibi bağışlanan malzemeler ile bilimsel çalışmalara destek amaçlı kuruldu. Müzenin ilk kayıt defteri sergide yer alır. 1917 yılında yürütülen biyolojik deneyler ve bunun sonucunda geliştirilen beyaz inek ırkı ile ilgili bilgiler müzede yer alır. Müzede mineral, petrol örnekleri yanında mısır arkeolojisi ile ilgili araştırmaların sergilendiği ve kazıların desteklendiği bölümde yer alır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra müze koleksiyonları daha da gelişir.

- **Yaşayan Dünya Galerisi'nde**; kobra yılanları, kuşlar, sürüngenler sergilemeler vahşi hayvan türleri sergilenir. Türü tükenen kırmızı tilki dondurulmuş diğer hayvan türleri arasında ilgi çekmektedir.

- **Ödüller Galerisi**; Araştırmacılara adanan bölüm olarak yer alır. Yaratıcı çalışmalardan dolayı ödüle layık görülen akademisyenlerin hatırlandığı bölümdür.

- **Saklı Hazine Galerisi**; Arkeolojik buluntular sergilenir. Etrüks ve kırmızı figürlü Yunan vazoları, Roma dönemi zafer setleri, ziynet eşyaları, kafatasları bulunmaktadır.

- Mısır arkeoloji bilimi ile ilgili çalışmaların sergilendiği bölüm de biriktirilen kültürlerin birlikteliği, yaşam, amaç, iş ve inanç sikkeler bölümünde gösterilmektedir.

- **Yaşamın Kazanılması Galerisi**; dünyada hikayeler bölümünde fosiller, kemikler, mineraller, çeşitli taşlar kaya örnekleri sergilenmektedir.

Fig 1. Entrance to Manchester Museum (England)

Henry Eeles Dresser, Leopold Hartley Grindon gibi bilim adamlarının araştırma koleksiyonları müzenin temelini oluşturur. Üniversite müzesine bu koleksiyonları kazandıran Avrupa'daki kuş türlerini araştıran, ornitolog Henry Eeles Dresser (1838-1915)dir. Çalışmalarını yürüttüğü bu koleksiyonları toplayan, koruyan ve üniversiteye bağışlayan kişi olarak anılır. Zooloji bilimi ve kelebek böcek koleksiyonları bulunmaktadır. Bitki türleri ve yapıları botanik (herborium) bu alanda çalışmalar yapan kişiler, botanikçiler Leopold Hartley Grindon (1818-1904) 1860 yılında Manchester Üniversitesi'nde çalışır. 1859 yılında yayınlanmış botanikle ilgili kitabı da müzede sergilenmektedir. Üniversitede çalışan başarılı, önemli projelere imza atmış kişiler bu bölümde yer alır. Manchester Müzesi bütçesini Birleşik Müzeler Birliği'nden almaktadır. Koleksiyonların araştırılması ve türlerin korunması müzenin başlıca amacıdır. Koleksiyonları eğitim amacı ile kullanılmaktadır. Koleksiyonla ilgili araştırmalar, yayınlar yapmakta, konferanslar düzenleyerek araştırmacılara halka ulaşılmaktadır. Müzenin internet sitesi araştırmacıların kullanımına açıktır. Matthew Wilson., The Manchester Museum Catalog: Window to the World, 2012. Manchester Üniversitesi belli zamanlarda turistlere ve halka açılmaktadır.

2- Hokkaido Üniversite Müzesi

Kiyatako Kurada ve William Smith Clark (1826-1886) tarım eğitimi konusunda uzman Amerikan Sivil Savaş Henry yıllarında kimyacı, botanik ve zoologdur. 1876 yılında, Sapporo Tarım Kolejini kurmuştur. Bu yapı bugün Hokkaido Üniversitesi'ne dönüşmüştür. 1876 yılında kurulan Hokudai Üniversite Müzesi 2001 yılında

kuruluşunun 125. yılını bir sergi ile kutlamıştır. Müze 2014 yılında kuruluşunun 138. yılını kutlamıştır.

- **Müzenin Giriş Bölümünde**, üniversitenin kuruluş ve gelişim tarihi, bilgi panolarında anlatılmaktadır. Müze girişinde üniversite maketi ve üniversitenin tarihi gelişim sürecine katkıda bulunanlara ait bilgiler bulunur.

Müzenin birinci katı bilimsel yayınları ile üniversiteye akademik katkı sağlayan kişilere ayrılmıştır. Müze sergilemesinde Fieldism bölümünde uluslararası bilimsel çalışmaları ile ödül kazanan ürünler ve projeler sergilenir. Bu bölümde ödül alan yayınları ve katkıda bulunan önemli kişiler anılır. Bu kısımda John Clarence Cutter (1851-1910) anatomi fizyoloji ve hijyen alanında pek çok yayını bulunur. Fizyolojik mikroskop ilgili çalışmaları yer alır. Kitap makale ve yayınları ile katkıda bulunmuş çalışmalar sergilenir. Japonya ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalara yer verilir. Tarımla ilgili araştırmalar bu kısımda yer alır. Japonya'da Meiji Dönemi tarım danışmanı William Penn Brooks (1851-1938) Amerikan tarım bilimcisi olarak çalışmaları sergide yer alır. İkinci katta Hokaido müze hediyelik eşya dükkanı bulunmaktadır.

Üçüncü katta fosil ve mineral örnekleri sergilenir. Jeoloji bölümü, çalışmaları süreli sergi bölümünde sergilenmektedir. Deprem araştırmaları, deneyler, tarımın geliştirilmesi ile ilgili yapılan islah çalışmaları, yürütülen genetik çalışmaları, biyoloji çalışmaları sergilenmektedir. Sergi alanlarında kelebek türleri, fosilleri yanında, doldurulmuş ayı gibi canlandırma yapılmış hayvanlar tabiat tarihine kaynaklık eder.

Fig 2. Hokkaido University Museum (Japan)

Fig 3. Fossil and Skeleton Department of Hokkaido University

3- Boğaziçi Üniversitesi Kültür Miras Koleksiyonu

Geçen yıl kuruluşunun 150. yılını kutlayan Boğaziçi Üniversitesi, diğer köklü tarihe sahip üniversiteler gibi Boğaziçi Üniversitesi Kampüsü tarihi binalar ile doludur. Hamlin Hall (1871), Huntington House (1881), Kennedy Lodge (1891), Albert Long Hall (1892), Theodorus Hall (1902), Dodge Gymnasium (1904), Washburn Hall (1906), Gates Hall West Wing (1912), Anderson Hall (1913), Henrietta Washburn Hall (1914), Van Millingen Libraray (1932), Perkins Hall (1963) tarihi binaları mimarlık tarihimize eşsiz örnekler sunar. 2000 yılında kampüse Mithat Alarm, Hülya Stüdyo ve Natuk Birkan binaları eklenmiştir. 2014 yılında Halet Çambel'in yaşadığı evde mimari zenginlikler arasına girmiştir. Bu tarihi yapılar gerek tasarımları gerekse iç tasarımları ile eşsiz örneklerdendir.

Kültür Mirası Müzesi olarak anılan, tarihi binalardan bugün Büyük Toplantı Salonu olarak anılan binada dünyanın en eski 5 orgundan biri bulunmaktadır.

Feza Gürsey Bilim Arşivini, Traugott Fuchs'un Bilim, Kültür ve Sanat arşivi, yazma eserler arşivi başta olmak üzere bilimsel çalışmalara kaynaklık eder. Boğaziçi Üniversitesi 150. yıl etkinlikleri kapsamında sahip olduğu 12'nin üzerinde çeşitli bölümlere ait arşivlerini de Mayıs 2015 de düzenlenecek sergi ile halkımızla paylaşacaktır. Boğaziçi Üniversitesi kurucularının, hocalarının tablolarından oluşan sanat koleksiyonu bugüne ulaşmasa da o günün geleneksel yapısının izlerini taşır. Günümüze ulaşamayan kelebek koleksiyonu, fosil ve doldurulmuş hayvan koleksiyonu doğa bilimler alanındaki araştırmalara destek amaçlı, diğer üniversite müzeleri gibi kuruluş aşamasında yer almıştır. Diğer iki üniversite müzesi gibi bilimsel araştırmalara ayrılan bölüm, doğa bilimleri, akademisyen ve araştırmacılar, ülke ve üniversitenin gelişimine katkı sağlayanlar, arkeolojik buluntular, üniversite müzelerinde genellikle yer almaktadır. Kennedy Lodge' de bulunan arkeolojik malzeme, 2063 Zaman Kapsülü Kurumsal Hafıza Arşivi diğer ülke müzelerinden farklı arşiv malzemesi

olarak karşımıza çıkar. David Alexandre Scott'un anısı için kurulan Kültür Mirası Müzesi (Cultural Heritage Museum) grek mimarisi, gerekse sahip olduğu eşyaları ile bize Scott ailesinin yaşadığı dönemin izlerini yansıtır. Boğaziçi Üniversitesi Müzesi 1986 yılında kurulmuş üniversite tarihi ile ilgili bir müzedir.

Fig 4. Department of Skeleton, Hokkaido University

Manchester Üniversitesi'nin temelleri 1824 yılında atılmıştır. Hokkaido Üniversitesi 1876 yılında, Boğaziçi Üniversitesi 1863 yılında temellerinin atılması, aynı zamanda tarihi koleksiyonlarının temellerini oluşturur. Boğaziçi köklü gelişime sahip müzecilik çalışmalarının temelini 1987 yılında atsa da resmi onaylı müzesi bulunmamaktadır. Üniversite müzeleri genelde geçmişe ait kültürel mirası koruyan ve gelecek kuşaklara taşıyan-saklayan müzelerdir. Araştırma ve eğitim önceliklidir.

Üç üniversite müzesi'nin hedef kitlesi yerli ve yabancı araştırmacı ve öğrencilerdir. Bilimsel çalışmalarla üniversiteyi yerli ve yabancı ziyaretçilere tanıtmayı hedeflemektedir. Ayrıca üniversitede bulunan ilgili bölümlere öğrencilere, akademisyenlere, araştırmacılara hizmet vermektedir. Araştırmaya konu olan Manchester, Hokkaido Müzeleri araştırma esaslı kurulmuş müzelerdir. Kendileri enstitü gibi çalışan bilimsel çalışmalara destek veren üniversitenin liberal araştırmacı yönünü destekleyen müzelerdir. Üniversite müzeleri dünyaya bilimsel çalışmalarını sergilerken, müze kurarak

aynı zamanda enstitü gibi hizmet veren canlı birer organizmadır. Manchester Müzesi ve Hokkaido Müzesi üniversite dışı pek çok eğitim projesinde, araştırma ve geliştirme projelerinde, teknoloji odaklı inovasyon çalışmalarını desteklemektedir. Üniversite müzeleri araştırma enstitüsü olarak akademik çalışmalara destek vermektedir.

KAYNAKLAR

Altun, Mehmet. (2013). **Dünden Bugüne Boğaziçi Üniversitesi 1863-2013**. 150. Yıl Boğaziçi Üniversitesi yayını

Ata, Rana. (2006). **Boğaziçi Üniversitesi'nde Sonbahar Güney Florası**. İstanbul.

Bakar, B. (2012). **Esir Şehrin Misafirleri Beyaz Ruslar**. İstanbul: Tarihçi yayınları, no 16053.

Bilgin, Gani A. (2010). **İstanbul Müzeleri**. İstanbul: Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

Birgey, K. John. (1937). **Title The Bektashi order of Dervishes**. Luzac Oriental.

Boğaziçi Üniversitesi Kültür Mirası Müzesi Yayınları ilk Kuruluş Yıllarından Kesitler, no. 447, 125 yıl, 1988.

Boğaziçi Üniversitesi, Geçmişten Bugüne Boğaziçi Üniversitesi, 140 Yıl, 2003, s.9.

Boğaziçi University, Historic Buildings on the South Campus, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2005.

Deleon, Jak. (1990). **Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar (1920-1990)**. İstanbul: İstanbul Kütüphanesi

Demirci, A.; Semih S. Tezcan. (2014). **Semih S. Tezcan Rektörlük Hatıralarım**. İstanbul: Yüksek Öğrenim Eğitim ve Araştırma Vakfı Yay,

Freely, John. (1973). **Stomboul Sketches**. Redhouse Press

Grosvenor, Edwin A. (2014). **Constantinople**. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yay.

Hamlin, Cyrus. (2013). **My Life and Time, Among the Turks**. BÜ. Yayınları

Karakaş, Berkay A.; Orhun Arda Köksal. (2014). **Boğaziçi Tarihinin Köşe Taşları**. Dinamik Gazete, sayı. 73

Prof. Dr. Güven Alpay ile yapılan röportaj, 2 Nisan 2014.

Prof. Dr. Ali Riza kaylan ile yapılan röportaj, 2 Nisan 2014.

Semerkant'tan Kandilli'ye Astronomi Eserleri Sergisi, Boğaziçi Mezunlar Derneği Yayını, 1995.

Wilson, Matthew. (2012). **The Manchester Museum Catalog**. Window to the World.

http://www.imgadd.com/out.php/i21895_nfbbu.JPGThe Bektashi order of dervishes

http://www.imgadd.com/out.php/i21911_nafibabares.JPG

Fig 5. Bosphorus University Kennedy Lodge Building

Fig 6. Boğaziçi University Business School Executive MBA Building

Fig 7. Bosphorus University Grand Meeting Hall (Albert Long Hall)